

Pähkinäkuoressa

Anita Haataja, Hanna Ahlgren-Leinvuo, Sanna Ranto
ja Maria Valaste

20.12.2017

Lastenhoitoratkaisut helsinkiläisissä lapsiperheissä

Lastenhoitoratkaisut helsinkiläisissä lapsiperheissä on Suomessa ensimmäinen tutkimus, jossa varhaiskasvatusikäisten lasten hoitoratkaisuja voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti rekisteripohjaisella, kaikki lapset kattavalla aineistolla. Lastenhoitoratkaisuja tarkastellaan yhtäältä lasten näkökulmasta ja toisaalta perheiden näkökulmasta, jolloin saadaan esiin perheiden erilaiset elämäntilanteet ja niiden vaikutus lasten palveluiden käyttöön. Tällöin nähdään muun muassa, miten osa saman perheen lapsista on kotihoidossa ja osa varhaiskasvatuspalvelujen käyttäjinä. Pääosa artikkeleista on kohdistettu joulukuuhun 2015.

Päätulokset

- 70 prosenttia helsinkiläislapsista on palvelujen ja tukien piirissä läpi vuoden, mutta osa lapsista on palvelujen ulkopuolella jonkin ajan vuodesta. Koko vuoden palvelujen ja tukien ulkopuolella oli vain kolme prosenttia lapsista.
- Joka neljäs 1–5-vuotias helsinkiläislapsi käyttää vuoden aikana useampaa kuin yhtä varhaiskasvatuspalvelua tai lastenhoidon tukea. Yleisintä oli se, että lasta oli hoidettu osan vuotta lasten kotihoidon tuella ja osan vuotta hän oli osallistunut kunnalliseen varhaiskasvatukseen.
- Varhaiskasvatuksen käyttö alkaa lapsella aikaisemmin ja nousee ikäluokissa suurempiin käyttöosuuksiin korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden äitien lapsilla. Työvoiman ulkopuolella olevien vanhempien ja työntekijäasemassa olevien lapset osallistuivat heikoiten varhaiskasvatukseen.
- Lapsiperheissä, joissa nuorinta lasta hoidetaan kotona, lasten osallistuminen varhaiskasvatuspalveluihin yleistyy hitaammin lapsen iän myötä kuin lapsiperheissä keskimäärin. Hitaimmin osuudet kasvavat kotihoidon tukea saavissa perheissä, myös kolme vuotta täyttäneiden ryhmässä.
- Vanhempainrahaperheistä ja kotihoidontukiperheistä 60 prosenttia oli valinnut vanhemmille sisaruksille varhaiskasvatuspalveluja.
- Kokopäivähoito ilman ennalta sovittuja poissaolopäiviä oli yleisin kotona hoidettavien lasten sisarusten hoitoratkaisu, mutta harvinaisempi kuin kaikilla perheillä.
- Perheistä, joissa ainakin toinen vanhempi oli työtön, 75 prosenttia lapsista osallistui varhaiskasvatuspalveluihin.

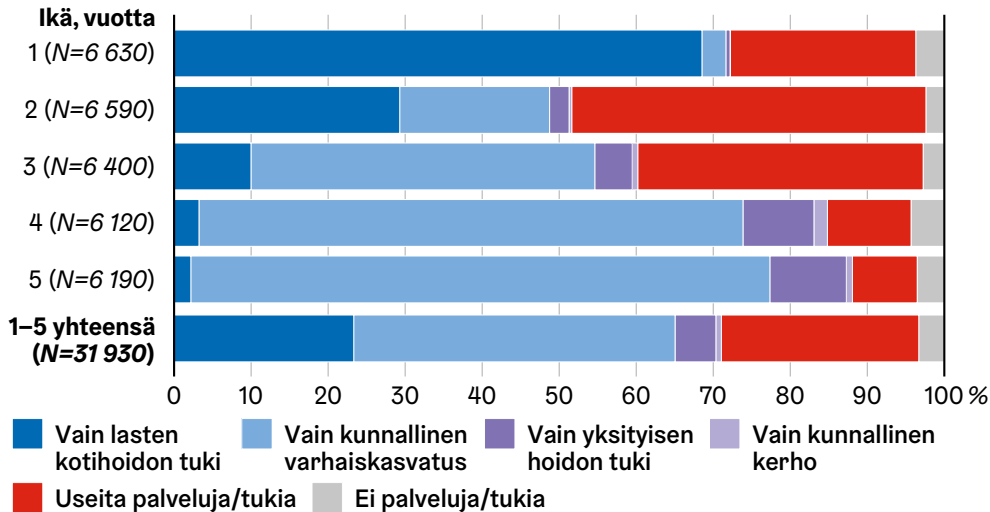
Tutkimusaineisto muodostuu useista eri yksilötasoisista rekisteriaineistoista, joiden tiedot on koottu perheille vuosilta 2008–2015.

Keskeisimpinä tietolähteinä ovat helsinkiläisten lasten varhaiskasvatuspalvelujen käyttökisteri Helsingin Varhaiskasvatusvirastosta ja Kelan pienten lasten hoitoa ja vanhempainpäivärahoja koskevat etuusrekisteritiedot sekä muut Kelan rekistereistä tutkimuselle relevantit etuus- ja taustatiedot.

Näiden lisäksi lapsiperheiden vanhempien työllisyystilannetta seurataan Kelan työttömyysetuuskien ja Finanssivalvonnasta (Fiva) tilattujen ansiopäivärahojen laji- ja maksatustietojen avulla. Tilastokeskukselta on käytössä lasten vanhempien sosioekonomista asemaa, tuloja, koulutustasoa ja ammattia koskevat tiedot.

Tutkimus on saanut rahoitusta Suomen akatemian Strategisen tutkimuksen neuvostolta.

Palveluja ja tukia käyttäneiden ja niiden ulkopuolella olleiden osuus kaikista 1–5-vuotiaista helsinkiläislapsista ikäryhmittäin vuoden 2015 aikana

Lähde: Hela-tutkimus.

Useampi kuin joka neljäs 1–5-vuotias lapsi oli käyttänyt vuoden aikana useampaa kuin yhtä palvelua tai lasten hoidon tukea.

Vilkkaimmin eri palveluita käytetään 2–3-vuoden ikäisten lasten kohdalla. Tämän jälkeen tilanne monen kohdalla vakiintuu. Viisivuotiaista useampaa palvelua käytti enää 8 prosenttia (520 lasta).

Lastenhoitojärjestelyt, kun nuorinta lasta hoidetaan kotona

Helsinkiläisistä alle 7-vuotiaiden perheistä 40 prosenttia sai joko vanhempainpäivärahaa tai kotihoidontukea. Näistä perheistä taas 40 prosenttia eli noin 5 300 oli sellaisia perheitä, joissa oli etuuteen oikeuttavan lapsen lisäksi päivähoitoikäisiä lapsia. Vanhempainrahaperheiden päivähoitoikäisistä sisaruksista varhaiskasvatuspalveluja käytti 60 prosenttia ja kotihoidontukiperheiden sisaruksista 57 prosenttia. Varhaiskasvatuksessa olevista lapsista yleisin hoitotapa oli kokopäivähoito, mutta yli 7 tunnin päivähoitossa vanhempainrahaperheiden sisaruksista oli vain viidennes ja kotihoidon tukiperheiden sisaruksista 14 prosenttia. Kotona lasta hoitavissa perheissä kokoviikkoisuus eli hoito jokaisena arkipäivänä viikossa on selvästi muita perheitä harvinaisempaa.

Tarkempaa tietoa varhaiskasvatusjärjestelmän suunnitteluun

Lähes jokainen suomalainen lapsi käyttää jotain lasten hoidon tukea tai varhaiskasvatuspalvelua ennen kouluikää. Varhaiskasvatusjärjestelmiin tehtävät politiikkapäätökset vaikuttavat paitsi lapseen myös heidän vanhempainensa mahdollisuuksiin suunnitella hoito lasten parhaaksi sekä ansiotyön ja perheen tarpeiden yhteensovittamiseksi.

Muuttuvissa olosuhteissa tarvitaan yhä tarkempaa tietoa palvelujen ja etuuk-sien käytöstä sekä perheiden tilanteista. Tämä tutkimus tarjoaa omalta osaltaan näkökulmia siihen, mitä mahdollisuuksia uudenlainen tietovaranto voi tarjota paitsi tutkimukselle myös päätöksenteon valmistelulle ja päätösten vaikutusten arvioinnille.

Lue koko julkaisu täältä: [pdf](#), [selattava lssuu-julkaisu](#)

Helsinki

Lisätietoja: Sanna Ranto puh. (09) 310 36408 ja Maria Valaste, puh. 020 634 1880

Sähköposti: [etunimi.sukunimi\(at\)hel.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)hel.fi), [etunimi.sukunimi\(at\)kela.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)kela.fi)

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot

www.hel.fi/kaupunkitieto ja [Kelan tutkimus](#).